

รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

The Developmental Patterns of Parents of children with Movement Disabilities Kalasin Special Education Center

ภัทรนันท์ อิงภู, อรสา พรหมทา และจำเนียร พลหาญ
Pataranan Ingpoo, Ursa Promtha and Chamnian Polhan
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ingpoo32@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ 2) สร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 3 ระยะ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว จำนวน 100 คน 2) การสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ผู้ทรงคุณวุฒิร่างรูปแบบ จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวน 7 คน และ 3) การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบประเมิน แบบประเมินก่อน-หลัง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับสภาพปัญหาและความต้องการ

*ได้รับบทความ: 4 พฤศจิกายน 2564; แก้ไขบทความ: 6 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 14 มิถุนายน 2565

Received: November 4, 2021; Revised: April 6, 2022; Accepted: June 14, 2022

ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว โดยภาพรวม ระดับสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว มีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อมีระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงานและด้านประเมินผล

3. ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว หลังใช้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนใช้

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว; ศูนย์การศึกษาพิเศษ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the problems and needs of parents with children mobility disabilities in Kalasin special education center, 2) to create and confirm the parental development model of children with mobility disabilities impairments, 3) to study the effect of using the parental development model of children with mobility disabilities. This was a qualitative research which was divided into 3 phases: 1) study the problems and needs of parents with children mobility disabilities in Kalasin special education center sample groups was 100 parents of children with mobility disabilities. 2) create and confirm the parental development model of children with mobility disabilities impairments in Kalasin special education center was 7 experts to draft the model, 7 evaluators to verify the model's suitability 3) study the effect of using the parental development model of children with mobility disabilities in Kalasin special education center sample groups was 10 parents of children with mobility disabilities. Research instruments, questionnaires, group discussion form, observation form, and statistics which were used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research were as follow:

1. The problems and needs of parents with children mobility disabilities in Kalasin special education center, the results indicated that the level of problems and needs of parents with children mobility disabilities in the Kalasin Special Education Center Overall, the level of problems and demands were at a high level.

2. Parental Developmental Patterns of Children with mobility Disabilities Kalasin special education center was most suitable when considering each item, the highest level were: Principle, Objective, Content, Activities/Operational Procedures, and Evaluation.

3. The effect of using the parental development model of children with mobility disabilities in Kalasin special education center after the experiment had higher average than before.

Keywords: The Developmental patterns; parents of children with mobility disabilities; special education center

1. บทนำ

ปัจจุบันในประเทศไทยได้ให้ความสนใจต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการโดยมีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ ระบุว่า คนพิการหมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่างๆ คนพิการทางการเคลื่อนไหวเป็นผู้ที่มีลักษณะสูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหว แขน ขา หรือลำตัว อันเนื่องมาจากแขนหรือขาขาด อัมพาต หรืออ่อนแรงทำให้ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้หรือเคลื่อนที่ได้ไม่ดีเท่ากับคนทั่วไป (สมพร หวานเสร็จ, 2543) คนพิการทางการเคลื่อนไหว มีการจัดประเภทที่เป็นคนพิการด้วยสาเหตุต่างๆ กัน

สาเหตุของความพิการทางการเคลื่อนไหวจากผลการศึกษาของผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 85-88) พบว่า เกิดจากการดัดตั้งกระดูกผิดปกติ

เช่น มารดาเป็นหัดเยอรมัน มีประวัติการใช้ยาหรือรักษาด้วยยา สูบบุหรี่ยาหรือติดเหล้า มารดาเป็นโรคเบาหวาน จะมีผลต่อการเติบโตของเด็กหรือภาวะทุพโภชนาการทำให้เด็กขาดสารอาหารหรือปัญหาเด็กพิการทางการเคลื่อนไหว เกิดจากทางพันธุกรรมเนื่องจากมีความผิดปกติทางร่างกาย เช่น มีภาวะโรคไขสันหลังฝ่อ เป็นโรคข้อยึดติด เป็นอัมพาตหรือเกิดความผิดปกติระหว่างคลอดหรือหลังคลอด มีภาวะแทรกซ้อน เช่น คลอดยาก คลอดโดยการใช้อุปกรณ์หรือผ่าตัดคลอด และความพิการทางการเคลื่อนไหวเกิดจากการได้รับบาดเจ็บต่อสมองกับเส้นประสาท จะทำให้เด็กพิการเคลื่อนไหวผิดปกติ ปัญหาความพิการที่เกิดขึ้นดังกล่าวเนื่องมาจากหลายสาเหตุ รวมทั้งการเจริญเติบโตของเด็กในช่วง 2-3 ปีแรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญที่สุดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก มีงานวิจัยที่สนับสนุนว่าระยะเวลาดังกล่าวจะเกิดการเชื่อมโยงระบบประสาทต่างๆ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามประสบการณ์การเรียนรู้และส่งผลต่อเด็กไปตลอดชีวิต เด็กแต่ละคนจะมีการเปลี่ยนแปลงทางระบบประสาทที่แตกต่างกันขึ้น

อยู่กับการอบรมเลี้ยงดู การให้การสนับสนุนและการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเด็ก เช่น ครอบครัว ชุมชน เป็นต้น

การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจึงเป็นการให้บริการและความช่วยเหลือในด้านพัฒนาการ การศึกษาและกิจกรรมบำบัด แก่เด็กที่อายุน้อยและครอบครัว เพื่อเพิ่มศักยภาพทางด้านการพัฒนาการของเด็กและช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว การให้บริการมีหลายรูปแบบทั้งที่เน้นต่อพ่อแม่เด็กหรือทั้งพ่อแม่และเด็ก สถานที่ตั้งที่ให้บริการมีตั้งแต่อยู่ในโรงพยาบาล ที่บ้าน ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษหรือการให้บริการแบบผสมผสานซึ่งการเลือกบริการต่างๆ นี้ ควรขึ้นอยู่กับความพร้อมของครอบครัว สถานที่ให้บริการและปัจจัยอื่นๆ เช่น ชนิดของโรค การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระยะเริ่มแรกจะมุ่งเน้นในเด็กที่มีภาวะปัญญาอ่อนสมองพิการและโรคในกลุ่มอาการต่างๆ เช่น เด็กในกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม (Down Syndrome) เป็นต้น ต่อมาได้มีการขยายการให้บริการไปสู่เด็กที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดพัฒนาการล่าช้า เช่น เด็กที่คลอดก่อนกำหนด เด็กที่ขาดออกซิเจนขณะคลอดและเด็กที่มีความเสี่ยงจากปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เช่น บิดามารดาที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญา เป็นต้น เพราะการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มจะช่วยส่งเสริมการทำงานของระบบประสาท ปัจจุบันมีหลักฐานเพิ่มมากขึ้นว่าการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสามารถก่อให้เกิดผลดีไม่เฉพาะต่อเด็กที่มีปัญหาทางด้านการพัฒนาการ หรือมีความเสี่ยงต่อการเกิดพัฒนาการล่าช้าเท่านั้น แต่ยังช่วยลด

ความเครียดของพ่อแม่ และทำให้ครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สมพร หวานเสร็จ, 2547, หน้า 10) การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มมีแนวทางที่แตกต่างกันไป

การช่วยเหลือเด็กพิการนอกจากเรื่องสื่อ อุปกรณ์ การฟื้นฟูสภาพสังคมและกายภาพแล้ว ได้มีนักวิชาการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือเด็กพิการระยะแรกเริ่มจากการศึกษาของสมพร หวานเสร็จ (2547, หน้า 157-158) ศึกษารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และณรงค์ ขาวเพชร (2554, หน้า 98) ได้ศึกษารูปแบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวผลการศึกษาวิจัยทั้งสองเรื่องมีรูปแบบให้บริการช่วยเหลือ 4 ด้าน คือ 1) ด้านครอบครัว 2) ด้านความช่วยเหลือจากองค์กร ชุมชน ภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3) ด้านการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และ 4) ด้านสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ผลการวิจัยดังกล่าว ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มต่อไป โดยพิจารณาให้ครบทุกประเภทความพิการ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ (2563) ให้บริการเด็กที่มีความบกพร่องทุกประเภท จากการสำรวจมีกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวมากที่สุด อีกทั้งผู้ปกครองส่วนมากยังพาลูกหลานมารับบริการไม่ต่อเนื่อง ทำให้มีผลพัฒนาการไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองเด็ก

ที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้ปกครองไปพร้อมกับการปฏิบัติงานประจำที่พึงกระทำ ภายใต้นโยบายการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการแบบมีส่วนร่วมโดยเจาะจงกลุ่มผู้ปกครองที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ซึ่งรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา การจัดการกับปัญหาตลอดจนความยุ่งยากที่เกิดจากการมีสมาชิกในครอบครัวเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว เช่นเดียวกันโดยมาทำกิจกรรมและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว จึงเป็นการนำศักยภาพที่มีอยู่ภายในกลุ่มผู้ปกครองร่วมกับบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวโดยปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษให้เป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีความความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด

กาฬสินธุ์

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวและการพัฒนารูปแบบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เขียนสรุปสาระสำคัญและนิยามเชิงปฏิบัติการ 2) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.21-0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.85

ระยะที่ 2 การสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการ

เคลื่อนไหวนิสัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยประมวลประเด็นสำคัญและวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยคือ ประมวลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาสรุปผล แล้วนำมาร่างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย ความเป็นมาของรูปแบบหลักการ วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรม และการวัดและประเมินผล และจัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ โดยนำสาระของรูปแบบ เครื่องมือและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบทั้งหมดมาบรรจุไว้ในคู่มือเพื่อให้ผู้ต้องการนำรูปแบบไปใช้ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบชัดเจนขึ้นและสามารถนำรูปแบบไปใช้ได้ และ 2) ตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) แบบประเมินก่อน-หลัง จำนวน 10 ข้อ ซึ่งวัดความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยแบบ

ทดสอบมีค่าความยากง่ายรายข้อตั้งแต่ 0.57-0.75 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.20-0.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89 ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย ตอบแบบประเมินก่อน-หลังใช้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) 2) ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยให้ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายดำเนินกิจกรรม 5 กิจกรรมเป็นเวลา 1 วัน จำนวน 6 ชั่วโมง โดยดำเนินกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนในแต่ละครั้งตามคู่มือรูปแบบ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยบันทึกผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง 3) หลังจาก หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มเป้าหมายตอบแบบประเมินก่อน-หลังฉบับเดิมและใช้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนัยการศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการพัฒนาในแต่ละระยะ ได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนัยการศึกษาพิเศษกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.59) และระดับ

ความต้องการจำเป็น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$, $S.D. = 0.63$)

2. รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าทั้ง 5 กิจกรรม มีความเหมาะสมมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อมีระดับมากที่สุดทุกข้อ ได้แก่ ด้านหลักการ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม/ขั้นตอนการปฏิบัติงานและด้านประเมินผลมากที่สุด

3. ผลของการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.72$, $S.D. = 0.78$) และหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยรวมเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.71$, $S.D. = 0.65$)

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการ

เคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดของผู้ปกครอง คือ ขาดการติดต่อและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่องระหว่างผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวด้วยกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้บริการที่ศูนย์การศึกษาเป็นลักษณะไป-กลับ ผู้ปกครองส่วนมากมาส่งบุตรหลานเพื่อมารับบริการแล้วกลับไปทำงานหรือทำภารกิจส่วนตัว ทำให้กลุ่มผู้ปกครองที่มีบุตรหลานลักษณะประเภทเดียวกันขาดการแลกเปลี่ยนติดต่อกัน อีกทั้งในด้านความต้องการจำเป็นยังขาดตัวอย่างหรือต้นแบบในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ หลังจากพบว่ามีความบกพร่องทางการศึกษาพิเศษที่ให้บริการแล้วก็นำบุตรหลานมารับบริการ แต่ขาดความต่อเนื่องในการให้บริการที่บ้านขาดแบบอย่างของผู้ปกครองที่ให้บริการอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่อง อีกทั้งการสนทนากลุ่มของผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องยังมีแนวคิดร่วมกันว่าควรมีการพบปะกันของผู้ปกครองเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ จัดทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้ปกครองได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนโดยมีนักวิชาชีพคอยช่วยเหลือ และดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี หิรัญไพศาลสกุล (2544, หน้า 100) เรื่อง การศึกษารายกรณีเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กพิเศษมีคุณลักษณะทางด้านพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกที่เจริญเติบโตได้เร็วกว่า

เกณฑ์ มีปัญหาด้านการขาดทักษะการสื่อสาร ด้านการเขียนหรือการพูดเพื่ออธิบายความ สำหรับบทบาทของผู้ปกครองมีการส่งเสริมเด็กทุกด้านให้ความรักความอบอุ่น อำนวยความสะดวกในด้านสื่อทุกอย่าง ข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง คือ ต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาจัดโครงการส่งเสริมความสามารถของเด็กอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและมีข้อค้นพบของวุฒิพงศ์ บัวชัย (2545, หน้า 90) ที่ทำการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กพิการวัยเรียนที่บ้านโดยครูอาสา: ศึกษากรณีโครงการในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาสาได้แสดงความรู้ ทศนคติและปัญหาอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กพิการในวัยเรียนที่บ้านโดยครูอาสาในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านความรู้ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านทัศนคติผู้บริหารโรงเรียนเห็นด้วยอย่างยิ่ง เรื่องที่เด็กพิการในวัยเรียนทุกคนควรได้รับการบริการสงเคราะห์ฟื้นฟูจากรัฐอย่างทั่วถึงและรัฐควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษตามระเบียบ ก.ค. ว่าด้วยเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของครูการศึกษาพิเศษและครูการศึกษาพิเศษกรณีเรียนร่วม พ.ศ. 2539 ให้กับครูอาสาในโครงการนี้ด้วย สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กพิการมีความพึงพอใจมากกับพัฒนาการของลูกที่มีระดับพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน หลังเข้าร่วมโครงการนี้

2. การสร้างและยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการ

เคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ได้ดำเนินการสร้างและออกแบบกิจกรรมให้กับผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว จำนวน 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมเรียนรู้ปัญหา กิจกรรมการศึกษาข้อดี กิจกรรมร่วมคิดพิชิตทางตัน กิจกรรมมุ่งมั่นช่วยเหลือ กิจกรรมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้อื่น โดยแต่ละกิจกรรมสร้างจากพื้นฐาน หลักการ วัตถุประสงค์ ขั้นตอน และกิจกรรม และการวัดประเมินผล โดยในแต่ละกิจกรรมจะให้ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมเพื่อเป็นการฝึกและพัฒนาจนเกิดทักษะสามารถนำไปพัฒนาบุตรหลานได้ โดยในการทำกิจกรรมจะมีนักวิชาชีพและครูการศึกษาพิเศษให้คำแนะนำช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพร หวานเสร็จ (2547, หน้า 157-159) การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาโดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 พบว่า ผู้ปกครองและบุคลากรที่ให้บริการมีความต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดยร่วมเสนอปัญหาวางแผนการให้ความช่วยเหลือ จัดหา สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพตามความต้องการจำเป็นของเด็กบกพร่องทางสติปัญญาเป็นรายบุคคล ตลอดจนประเมินการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิรา เตชะจักร (2552, หน้า 90) เรื่อง การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กออทิสติกของสถาบันพัฒนาการเด็ก

ราชนครินทร์ สรุปผลได้ดังนี้ 1) การดำเนินงานและขั้นตอนการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในระยะก่อนเข้าสู่โปรแกรมของกรณีศึกษาทั้ง 2 กรณี ผู้ปกครองเป็นผู้ส่งต่อเด็กเข้ารับบริการ ต่อเนื่องด้วยกลุ่มพยาบาลทำการคัดกรองและคัดแยกภาวะเสี่ยงออทิสติก เพื่อส่งผลในขั้นตอนของการเข้าสู่โปรแกรมต่อไป และ 2) ขั้นตอนและสภาพการดำเนินงานในระยะเข้าสู่โปรแกรมของทีมสหวิชาชีพของกรณีศึกษาโดยส่งผลของการคัดกรองและผลการคัดแยกภาวะเสี่ยงออทิสติกให้แพทย์ทำการวินิจฉัย พบว่า กรณีน้องเอเป็นออทิสติกระดับอาการไม่รุนแรงส่งต่อกลุ่มพยาบาลเพื่อประเมินพัฒนาการ ตรวจสอบแผนการรักษาเข้ารับโปรแกรมของสหวิชาชีพ คือ ด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 ครั้ง/เดือน และน้องดีเป็นออทิสติกระดับกลุ่มอาการรุนแรง ได้รับโปรแกรมของสหวิชาชีพที่ต่างกันคือ ได้รับการรักษาด้านออรรถบำบัด กิจกรรมบำบัด และการศึกษาพิเศษ โดยความถี่ของการรับบริการในแต่ละด้านจำนวน 2 ครั้ง/สัปดาห์

3. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ก่อนใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมเฉลี่ย ($\bar{x} = 2.72$, S.D. = 0.78) และหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว โดยรวมเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.65) ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของสุจิตพร สีสั่น (2550, หน้า 160-164) เรื่อง การพัฒนาแบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน พบว่า 1) ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีสภาพปัญหาและความต้องการในระยะเชื่อมต่ออยู่ในระดับมาก โดยปัญหาและความต้องการด้านบุคลากรมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นๆ และสูงสุดของผู้ปกครองในทุกกรณีศึกษา 2) เกณฑ์การรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมของการศึกษารั้งนี้ มีเกณฑ์การรับที่ต่างจาก พบว่า สภาพปัญหาและความต้องการในการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 3) แบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคล (Individualized Transition Service Plan: ITSP) ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องคือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ พ่อแม่/ผู้ปกครอง ผู้ให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ผู้ให้บริการในระยะเชื่อมต่อ และครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจากระบบโรงเรียนดำเนินการตามกระบวนการ 3 ระยะ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน โดยระยะที่ 1 ขั้นตอนการพบปะแนะนำตัวผู้ให้บริการ ขั้นตอนการชี้แจงตารางกิจกรรมการให้บริการในระยะเชื่อมต่อ ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของโรงเรียนที่เด็กจะเข้ารับการศึกษา ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว และขั้นตอนการวางแผนการให้บริการในระยะเชื่อมต่อร่วมกับผู้ปกครอง ระยะที่ 2 เป็นระยะเตรียมความพร้อม และระยะที่ 3 ขั้นตอนการรายงานผล และการ

ส่งต่อข้อมูลและขั้นตอนการติดตามประเมินผล
4) เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับการใน
ระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคลจะมีพัฒนาการใน
สถานะสมดุสูงกว่าก่อนได้รับการบริการ 5) เด็กที่มี
ความต้องการพิเศษมีความคงทนในเชิงบวกของ
พัฒนาการในสถานะสมดุลภายหลังจากได้รับ
บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคล 6) ผู้ปกครอง
ของเด็กมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการในสถานะ
สมดุลของเด็กก่อนและหลังการให้บริการอยู่ใน
ระดับปานกลาง และหลังการให้บริการมีความพึง
พอใจสูงกว่าก่อนการให้บริการ และ 7) ผู้ปกครอง
ของเด็กมีความคาดหวังต่อการให้บริการในระยะ
เชื่อมต่อทั้งก่อนและหลังการให้บริการมีความค
หวังสูงกว่าก่อนการให้บริการ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนา
ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหว

1.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรให้นักสหวิชาชีพเข้ามีส่วนร่วม

ในการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางการเคลื่อนไหว

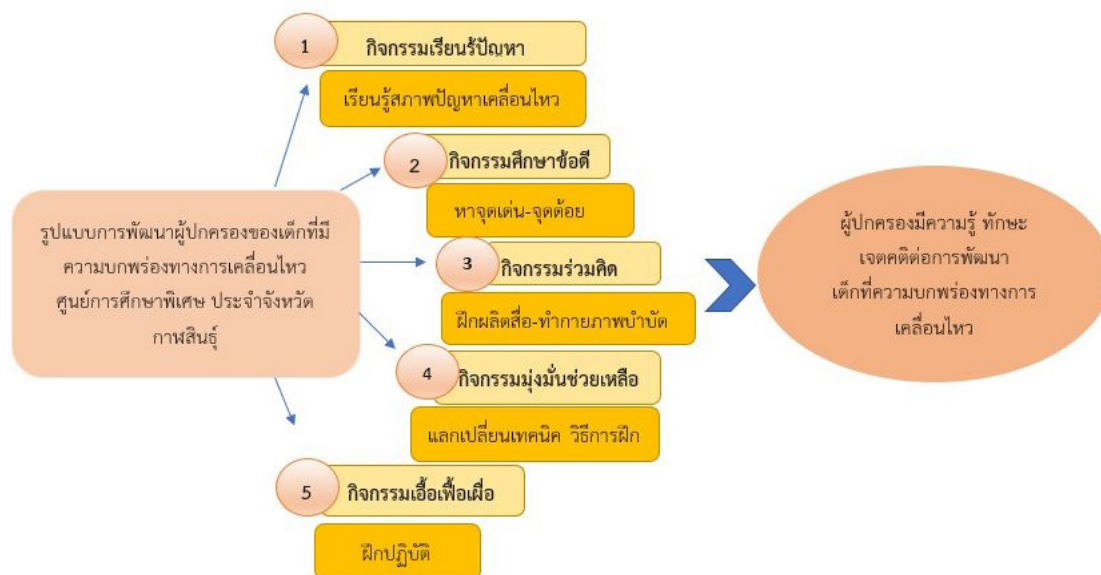
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มี
ความบกพร่องประเภทอื่น

2.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำ
จังหวัดกาฬสินธุ์ ควรศึกษาในเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อ
การพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางการเคลื่อนไหว

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการศึกษาวิจัยได้องค์ความรู้เกี่ยวกับ
รูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความ
บกพร่องทางการเคลื่อนไหว ศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ องค์ความรู้ที่ได้รับในครั้งนี้
คือรูปแบบการพัฒนาผู้ปกครองของเด็กที่มีความ
บกพร่องทางการเคลื่อนไหวในศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้
ความเข้าใจและสามารถนำไปฝึกทักษะที่จำเป็น
เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ที่ดีขึ้น
รายละเอียดดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธา เตจ๊ะจักร. (2552). การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กก้ออทิสติกของสถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นระรงค์ ชาวเพ็ชร. (2554). การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2554.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจเทรดดิ้ง.
- ยุวดี หิรัญโยไพศาลสกุล. (2544). การศึกษารายกรณีที่มีเด็กความสามารถพิเศษที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วุฒิพงศ์ บัวซ้อย. (2545). การจัดการศึกษาพิเศษให้กับเด็กพิการวัยเรียนที่บ้านโดยครูอาสา: ศึกษากรณีโครงการในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. (วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร หวานเสร็จ. (2543). การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซท.

- _____. (2547). การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำหรับเด็กบกพร่องทางสติปัญญา โดย
การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9. (รายงานการวิจัย).
ขอนแก่น: ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น.
- สุจิตรพร สี่ฝั้น. (2550). การพัฒนาแบบการให้บริการในระยะเชื่อมต่อเฉพาะบุคคล สำหรับเด็กที่มีความ
ต้องการพิเศษจากระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเข้าสู่ระบบโรงเรียน. (วิทยานิพนธ์
การศึกษาดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์. (2563). สารสนเทศ ประจำปี 2563. กาฬสินธุ์: ศูนย์การ
ศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์.